

GIÁO DỤC LỐI SỐNG THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH CHO SINH VIÊN HIỆN NAY (Nghiên cứu trường hợp các trường đại học ở Thanh Hóa)

NGUYỄN THỊ TÂM*

Giáo dục lối sống cho sinh viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh nhằm hoàn thiện nhân cách, giúp sinh viên trở thành người công dân có ích cho xã hội. Bài viết tìm hiểu thực trạng hình thức, phương pháp giáo dục tại các trường đại học ở tỉnh Thanh Hóa, từ đó đề xuất giải pháp thích hợp về lý luận và thực tiễn, góp phần nâng cao hiệu quả giáo dục.

Từ khóa: Hồ Chí Minh, giáo dục, lối sống, sinh viên

Nhận bài ngày: 16/02/2022; đưa vào biên tập: 21/02/2022; phản biện: 08/5/2022; duyệt đăng: 11/6/2022

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh từng nói: “Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội phải có con người xã hội chủ nghĩa” (Hồ Chí Minh, 2011, tập 1: 12) – Đó là con người có lý tưởng sống đúng đắn, có đạo đức, lối sống đẹp. Hồ Chí Minh đặc biệt coi trọng vấn đề giáo dục đạo đức cách mạng, lối sống cho thanh niên, sinh viên. Trong *Di chúc*, Người căn dặn: “Đảng phải có kế hoạch đào tạo bồi dưỡng họ thành những người kế tục sự nghiệp cách mạng vừa hồng vừa chuyên. Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc làm rất quan trọng và rất cần thiết” (Hồ Chí Minh, 2011, tập 15: 622).

Chỉ thị số 42-CT/TW của Ban Bí thư Trung ương Đảng về *Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác*

giáo dục lý luận cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ giai đoạn 2015-2020 nêu rõ: “giáo dục thanh niên có đạo đức trong sáng, ý thức tuân thủ pháp luật; có năng lực, bản lĩnh trong hội nhập quốc tế; có sức khỏe, tri thức, kỹ năng lao động, trở thành những công dân tốt, tích cực tham gia vào sự nghiệp đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa”. Văn kiện Đại hội XIII của Đảng tiếp tục nhấn mạnh: “Tăng cường giáo dục thế hệ trẻ về lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa, nâng cao lòng yêu nước, tự hào dân tộc, nuôi dưỡng ước mơ, hoài bão, khát vọng vươn lên” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021: 168). Trên cơ sở đó, các trường đại học triển khai cuộc vận động “Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”. Nhiều sinh viên đã

* Trường Đại học Hồng Đức – Thanh Hóa.

trở thành những gương sáng điển hình trong học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; thể hiện rõ tinh thần trách nhiệm và nghĩa vụ của mình trong xây dựng và bảo vệ quê hương, đất nước.

2. KHÁI LUẬN VỀ GIÁO DỤC LỐI SỐNG THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH CHO SINH VIÊN

Về quan niệm lối sống và giáo dục lối sống theo tư tưởng Hồ Chí Minh cho sinh viên

Trong *Hệ tư tưởng Đức*, C. Mác và Ph. Ăngghen (1995, tập 3: 30) cho rằng: “Không nên nghiên cứu phương thức sản xuất ấy đơn thuần theo khía cạnh nó là sự tái sản xuất ra sự thể xác của cá nhân. Mà hơn thế, nó là một phương thức hoạt động nhất định của những cá nhân ấy, một hình thức nhất định của hoạt động sống của họ, một phương thức sinh sống nhất định của họ”. Theo quan điểm của các nhà kinh điển của chủ nghĩa Mác - Lênin, lối sống là toàn bộ những hoạt động sống của con người, nhưng hoạt động này chịu sự tác động của một phương thức sản xuất nhất định.

Kế thừa và phát triển quan điểm của Mác - Lênin, Hồ Chí Minh xem lối sống còn là hình thức biểu hiện của văn hóa - văn hóa đời sống. Với Hồ Chí Minh, lối sống bao gồm lối sống riêng của từng cá nhân và lối sống chung của từng nhóm người, rộng hơn là toàn xã hội. Lối sống cá nhân là toàn bộ hình thức hoạt động sống của từng cá nhân trong một xã hội nhất định. Giữa lối sống riêng của từng cá nhân

và lối sống chung của toàn xã hội không có sự tách biệt mà trái lại luôn thống nhất, tác động qua lại lẫn nhau.

Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến giáo dục thanh niên nói chung, sinh viên nói riêng, sống có lý tưởng, có ước mơ, hoài bão, có chí tiến thủ, ham học hỏi, cầu tiến bộ. Trong bài nói chuyện tại Trường Đại học Nhân dân Việt Nam, Người đã ân cần chỉ bảo: “Nhiệm vụ của thanh niên không phải là hỏi nước nhà đã cho mình những gì. Mà phải tự hỏi mình đã làm gì cho nước nhà! Mình phải làm thế nào cho ích lợi nước nhà nhiều hơn? Mình đã vì lợi ích nước nhà mà hy sinh phấn đấu chừng nào?” (Hồ Chí Minh, 2011, tập 7: 455). Thanh niên cần rèn luyện cho mình lối sống đẹp, tiến bộ, ham học hỏi, yêu lao động chưa đủ, thanh niên còn cần phải thể hiện nếp sống, lối sống đẹp trong đời sống hàng ngày, giữa con người với con người, trong mối quan hệ với gia đình, bạn bè, thầy cô, với xã hội, với môi trường thiên nhiên. “Ở nhà, phải thương yêu cha mẹ, giúp đỡ cha mẹ về công việc, giúp đỡ về tinh thần (học được điều gì về tình hình trong nước và thế giới thì nói lại cho cha mẹ nghe). Ở trường thì phải đoàn kết, giúp đỡ anh chị em, thi đua học tập. Phải đoàn kết giữa thầy và trò, làm cho trường mình luôn luôn tiến bộ. Ở xã hội: các cháu có thể giúp được nhiều việc có ích. Thí dụ: tuyên truyền vệ sinh, giúp đỡ các em nhi đồng...” (Hồ Chí Minh, 2011, tập 9: 179). Từ nội dung giáo dục lối sống cho thanh

niên, Hồ Chí Minh nhấn mạnh đến phương pháp giáo dục. phù hợp: tăng cường sự phối hợp của các tổ chức chính trị xã hội; nêu gương trong giáo dục, nêu cao vai trò tự giáo dục, tự rèn luyện của bản thân thanh niên; kết hợp giữa lý luận và thực tiễn, học đi đôi với hành.

Về giáo dục lối sống cho sinh viên: Theo *Từ điển giáo dục học*, sinh viên là người học của cơ sở giáo dục cao đẳng, đại học (Hiền Bùi, 2001: 71). Theo *Luật Giáo dục đại học*: sinh viên là người đang học tập và nghiên cứu khoa học tại cơ sở giáo dục đại học, theo học chương trình đào tạo cao đẳng, chương trình đào tạo đại học.

Lối sống sinh viên được biểu hiện cụ thể thông qua hoạt động nhận thức, các hoạt động học tập, sinh hoạt văn hóa - chính trị, quan hệ ứng xử và sinh hoạt hàng ngày của sinh viên. Trong đó, hoạt động học tập là cơ bản nhất, “lối sống sinh viên là cách thức, phương thức sống của sinh viên thể hiện ở sự lựa chọn các hoạt động và cách thức thực hiện các hoạt động đó trong điều kiện sống cụ thể trên các lĩnh vực như học tập, lao động sản xuất, hoạt động chính trị, hoạt động văn hóa tinh thần và hoạt động hàng ngày” (Đào Thị Trang, 2018: 53). Chủ thể giáo dục lối sống cho sinh viên là Đảng, Nhà nước, các tổ chức chính trị xã hội, gia đình và nhà trường. Nội dung giáo dục lối sống cho sinh viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh cần bám sát mục tiêu môn học, gắn liền lý luận với thực tiễn, gắn học với hành, phù

hợp với từng đối tượng sinh viên, liên hệ chặt chẽ với đạo đức nghề nghiệp, đời sống, học tập, đạo đức, lối sống của sinh viên. Phương pháp giáo dục lối sống cho sinh viên rất đa dạng, phong phú, do mục tiêu, nội dung giáo dục quy định. Đó là cách thức tác động của giáo dục lên đối tượng giáo dục để hình thành cho họ những phẩm chất cần thiết, góp phần hình thành nhân cách, lối sống đẹp.

3. THỰC TRẠNG CÔNG TÁC GIÁO DỤC LỐI SỐNG CHO SINH VIÊN TẠI THANH HÓA HIỆN NAY

Để tìm hiểu hình thức, phương pháp giáo dục lối sống cho sinh viên, chúng tôi khảo sát sinh viên và giảng viên, cán bộ quản lý Trường Đại học Hồng Đức, Trường Đại học Văn hóa, Thể thao và Du lịch Thanh Hóa, Phân hiệu Trường Đại học Y Hà Nội tại Thanh Hóa vào tháng 02/2022.

Tổng số sinh viên được khảo sát là 400 (nam 164 sinh viên, nữ 236 sinh viên).

Sinh viên trường	Đại học Hồng Đức	Phân hiệu Đại học Y Hà Nội	Đại học Văn hóa, Thể thao & Du lịch
Số lượng (%)	50,1	24,9	24,9

Tổng số cán bộ quản lý, giảng viên được khảo sát là 100 (trong đó nam 40, nữ 60).

Chức danh	Tần suất
Chuyên viên, nhà quản lý	53,7
Giảng viên	46,3

Trình độ	Tần suất
Cử nhân	24,2
Thạc sĩ	32,6
Tiến sĩ	36,8
Phó giáo sư	6,3

Trên cơ sở kết quả thu được từ phiếu điều tra, khảo sát cán bộ, giảng viên và sinh viên về công tác giáo dục lối sống cho sinh viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh tại các trường đại học ở tỉnh Thanh Hóa; căn cứ vào thực tiễn công tác giáo dục lối sống cho sinh viên được thông qua tại các báo cáo tổng kết năm học của nhà trường, tác giả đưa ra một số nhận định sau:

3.1. Những ưu điểm trong công tác giáo dục lối sống cho sinh viên

Thứ nhất, về công tác chỉ đạo của Đảng ủy, Ban giám hiệu và các đoàn thể chính trị ở trường đại học

Sinh viên là lực lượng tri thức trẻ, có sức khỏe, có kiến thức, sinh viên sẽ có những đóng góp rất lớn trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Giáo dục sinh viên phát triển toàn diện cả đức và tài là nhiệm vụ quan trọng trong chiến lược đào tạo của các trường đại học, trong đó giáo dục nhân cách, lối sống mà nòng cốt là lối sống mới theo tư tưởng Hồ Chí Minh. Thực hiện quan điểm, chủ trương của Đảng về tăng cường giáo dục chính trị, đạo đức, lối sống cho sinh viên, những năm qua các trường đại học ở tỉnh Thanh Hóa đã chú trọng tới nội dung, hình thức, phương pháp giáo dục. Có thể nhận thấy nội dung và hình thức giáo dục lối sống cho sinh

viên ở các trường đại học ngày càng được đổi mới, đa dạng, phù hợp với mục tiêu đào tạo hiện nay. Trong đó, trên cơ sở các hình thức, phương pháp giáo dục chung, các trường đã triển khai nhiều hình thức giáo dục lối sống mang nét đặc trưng riêng. Tuy nhiên, tất cả đều hướng tới mục tiêu giáo dục toàn diện và nhằm xây dựng cho sinh viên lối sống tích cực.

Công tác giáo dục lối sống nhận được sự quan tâm của lãnh đạo, các tổ chức đoàn thể, chính trị trong trường. Giáo dục lối sống được gắn với giáo dục kỹ năng và các hoạt động học tập của sinh viên, các hoạt động đoàn - hội. Theo đó, tất cả sinh viên năm thứ nhất đều được tham gia “Tuần lễ sinh hoạt chính trị” ngay khi vừa nhập học, trong đó có chuyên đề “Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” theo quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Năm 2021, các trường đại học triển khai cuộc thi “Tuổi trẻ học tập và làm theo tấm gương, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” do Ban Tuyên giáo tỉnh Thanh Hóa phát động, nhằm giáo dục, củng cố quan điểm, thế giới quan đúng đắn, “sống và làm việc theo gương Bác Hồ vĩ đại” cho cán bộ, giảng viên sinh viên, tạo động lực, niềm tin cho tân sinh viên. Sinh viên được giáo dục lối sống mới theo tư tưởng Hồ Chí Minh với nội dung đa dạng, dễ hiểu, dễ nhớ, phù hợp với tâm lý lứa tuổi; được tham gia các hoạt động lớn của tỉnh như: “Bác Hồ với Thanh Hóa - Thanh Hóa 50 năm thực hiện Di chúc của

Bác”, chương trình giao lưu trực tiếp “Thanh Hóa 50 năm thực hiện Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh” (Ban Chấp hành tỉnh Đoàn Thanh Hóa, 2021: 4). Các hoạt động này giúp sinh viên hiểu biết thêm về cuộc đời, sự nghiệp, đạo đức, lối sống của Hồ Chí Minh, từ đó rèn luyện cho mình lối sống tích cực; cùng với các chương trình: tình nguyện hè, ngày chủ nhật hồng, sinh viên khởi nghiệp đã hướng sinh viên lựa chọn lối sống cao đẹp, sống có ích, sống tích cực.

Ngoài các hoạt động văn hóa, nghệ thuật, thể thao, các trường đại học còn giáo dục lối sống đẹp, lối sống mới, lối sống xã hội chủ nghĩa cho sinh viên thông qua các môn học lý luận chính trị, mà nòng cốt là môn Tư tưởng Hồ Chí Minh.

Thứ hai, những ưu điểm biểu hiện trong lối sống của sinh viên hiện nay

Từ sự chỉ đạo, triển khai các hình thức, phương pháp giáo dục, kết quả cho thấy phần đông sinh viên hiện nay đã hình thành cho mình lối sống đẹp, lối sống xã hội chủ nghĩa, lối sống mới theo tư tưởng Hồ Chí Minh, như:

Trong học tập, nghiên cứu khoa học: Sinh viên xác định mục đích, động cơ học tập đúng đắn, thể hiện trong việc lựa chọn ngành học và thái độ học tập trên giảng đường. Sinh viên có ước mơ chiếm lĩnh đỉnh cao tri thức, tích cực tham gia các phong trào sinh viên nghiên cứu khoa học, làm khóa luận, đồ án. Kết quả học tập của sinh viên được nâng lên, số sinh viên làm luận

văn, đồ án tốt nghiệp đã tăng về số lượng và chất lượng. Sinh viên tích cực tham gia phong trào Sáng tạo trẻ, làm đề tài nghiên cứu khoa học cấp tỉnh, tham dự các kỳ thi Olympic Toán, Lý, Hóa, Công nghệ thông tin... Trường Đại học Hồng Đức là đơn vị có nhiều thành tích cao trong các phong trào sinh viên nghiên cứu khoa học. Năm học 2020-2021 trường có 260 sinh viên đạt thành tích xuất sắc. Nhóm sinh viên khoa Khoa học tự nhiên tham gia kỳ thi Olympic Toán toàn quốc đạt 2 giải nhì, 4 giải ba; Olympic Tin học toàn quốc đạt 1 giải ba, 2 giải khuyến khích (Trường Đại học Hồng Đức, 2021: 3).

Trong nhận thức và hoạt động chính trị xã hội: Sinh viên có lý tưởng sống đúng đắn, có ước mơ và hoài bão, sống và làm việc theo hiến pháp và pháp luật, quan tâm tới tình hình chính trị của địa phương và khu vực; biết thể hiện quan điểm sống đúng đắn trước những vấn đề xảy ra của đất nước, của dân tộc. Năm 2020, Trường Đại học Hồng Đức có sinh viên đại diện cho sinh viên tỉnh Thanh Hóa tham dự “Lễ tuyên dương sinh viên xuất sắc, tiêu biểu trong học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” tại Hà Nội. Sinh viên Trường Đại học Văn hóa, Thể thao và Du lịch Thanh Hóa tích cực gắn việc tuyên truyền, quảng bá hình ảnh quê hương qua các bài thuyết trình, hướng dẫn khách tham quan du lịch, sinh viên Trường Đại học Y ra sức học tập, rèn luyện y đức theo tư

tưởng Hồ Chí Minh để trở thành người thầy thuốc của nhân dân, vì nhân dân mà phục vụ... tất cả những hành động đó đều thể hiện thái độ sống tích cực, có ước mơ, khát vọng, có quan điểm lập trường, có niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng.

Trong sinh hoạt, ứng xử, trong các quan hệ xã hội, với môi trường thiên nhiên. Sinh viên thể hiện lối sống có trách nhiệm, nhân văn, trọng tình nghĩa, quan tâm tới những người xung quanh, ứng xử văn minh với môi trường sống. Quan tâm tới mọi người, sống có trách nhiệm với bản thân, gia đình và xã hội, sinh viên đã tham gia tích cực vào các hoạt động đoàn đội do nhà trường tổ chức với mục đích được đóng góp một phần công sức góp phần nâng cao đời sống cho nhân dân. Đồng hành cùng nhân dân các vùng khó khăn trong tỉnh đấu tranh chống lại cái nghèo nàn, lạc hậu, thất học bằng việc đăng ký tham gia các chương trình tình nguyện “Chung sức cùng cộng đồng”. Năm 2019, phong trào thanh niên tình nguyện được triển khai rộng khắp, có chiều sâu, nhận được sự ủng hộ của đoàn viên thanh niên và cộng đồng. Thực hiện chương trình tình nguyện hè 2020 của Tỉnh đoàn Thanh Hóa, 1.000 đoàn viên thanh niên của 3 trường đại học đã tham gia tích cực chiến dịch thanh niên tình nguyện hè với nhiều hoạt động có ý nghĩa xã hội, các đoàn tình nguyện đã hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ, xứng đáng là đội quân xung kích tiêu biểu của phong trào thanh niên

tình nguyện trong toàn tỉnh. Trong đại dịch COVID-19, nhiều sinh viên, đặc biệt là sinh viên Phân hiệu Đại học Y Hà Nội đã tình nguyện tham gia chống dịch cùng ngành y tế, hỗ trợ lấy mẫu test COVID, hỗ trợ tiêm vaccine cho nhân dân (Ban Chấp hành Tỉnh đoàn Thanh Hóa, 2021: 3). Sinh viên tích cực tham gia các phong trào hoạt động của Đoàn Thanh niên- Hội Sinh viên; phong trào “Sinh viên 5 tốt”; phòng ở kiểu mẫu; ký túc xá xanh, sạch, đẹp; giảng đường sạch, đẹp... được sinh viên tích cực hưởng ứng, qua đó giáo dục cho sinh viên lối sống ngăn nắp, sạch sẽ, hợp vệ sinh, văn minh. Phần đông sinh viên các trường đại học đều hướng tới lối sống văn minh, hiện đại; có quan niệm đúng đắn về tình bạn, tình yêu; biết ứng xử có văn hóa, trọng tình nghĩa với những người xung quanh.

3.2. Những hạn chế trong công tác giáo dục lối sống cho sinh viên

Nhìn chung, công tác giáo dục lối sống cho sinh viên đa dạng, phong phú, phù hợp đã phát huy hiệu quả tích cực trong giáo dục nhân cách cho sinh viên; phần đông sinh viên đã hình thành lối sống đẹp, văn minh, đang từng bước khẳng định là nguồn nhân lực chất lượng cao đóng góp cho sự nghiệp đổi mới. Tuy nhiên, công tác giáo dục lối sống cho sinh viên còn hạn chế nhất định.

Thứ nhất, về công tác triển khai, chỉ đạo

Hoạt động giáo dục mới chỉ chú ý nhiều đến chiều rộng, được triển khai

lồng ghép thông qua các hoạt động Đoàn - Hội, các phong trào lớn của nhà trường mà chưa có nhiều chương trình cụ thể với chủ đề về giáo dục lối sống. Chưa có nhiều chương trình riêng về giáo dục lối sống theo tư tưởng Hồ Chí Minh cho sinh viên (như: mời chuyên gia nói chuyện về đạo đức, lối sống Hồ Chí Minh cho sinh viên, tổ chức sân khấu hóa, hùng biện về chủ đề như: Lối sống nhân văn theo tư tưởng Hồ Chí Minh, gửi tôi ở tương lai, lý tưởng sống của bạn là gì...).

Khi khảo sát ý kiến của giảng viên, cán bộ quản lý về thực trạng phương pháp, hình thức giáo dục lối sống cho sinh viên hiện nay, có 37,9% lựa chọn nội dung còn nặng về lý thuyết, chưa có chương trình cụ thể. 51,6% lựa chọn việc giáo dục lối sống theo tư tưởng Hồ Chí Minh chỉ chủ yếu thực hiện thông qua môn học Tư tưởng Hồ Chí Minh.

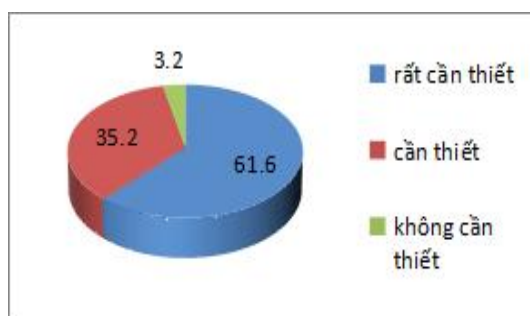
Sự phối hợp giữa các chủ thể trong giáo dục lối sống cho sinh viên ở nhiều thời điểm chưa thực sự hiệu quả. Mô hình liên kết nhà trường - gia đình - xã hội trong giáo dục đại học được triển khai nhưng chưa thường xuyên, sự phối hợp giữa nhà trường với địa phương trong giáo dục, trong đó có giáo dục lối sống cho sinh viên còn mờ nhạt. Các chủ thể giáo dục trong trường đại học (phòng Công tác Chính trị và học sinh sinh viên, Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên, giảng viên) có nhận thức cao về vai trò của giáo dục lối sống mới theo tư tưởng Hồ

Chí Minh cho sinh viên nhưng do chức năng nhiệm vụ riêng nên sự phối hợp trong tổ chức các hoạt động chưa liên tục và hiệu quả giáo dục chưa cao.

Thứ hai, những tồn tại, hạn chế trong lối sống của sinh viên

Trong học tập, nghiên cứu khoa học. Một bộ phận sinh viên chưa thực sự đam mê, yêu thích ngành học mà mình lựa chọn. Hiện tượng bỏ học, vi phạm kỷ luật học đường, nợ học phần, đến kỳ tốt nghiệp nhưng chưa đủ điều kiện xét tốt nghiệp đã xảy ra ở không ít sinh viên. Một số ít sinh viên nhận thức chưa đúng và có thái độ lười học các môn lý luận chính trị (có 3,2% cho rằng không cần giáo dục lối sống cho sinh viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh).

Biểu đồ 1. Mức độ cần thiết trong giáo dục lối sống cho sinh viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh

Nguồn: Tác giả khảo sát.

Như vậy, vẫn còn một bộ phận sinh viên thờ ơ với nội dung giáo dục lối sống theo tư tưởng Hồ Chí Minh; có hiện tượng số ít sinh viên sống vô cảm, bàng quan trước nhiều việc đang xảy ra xung quanh, sống thiếu trách nhiệm với bản thân, gia đình và xã hội, ích kỷ, nhỏ nhen, đi ngược lại

với truyền thống đạo lý của dân tộc, thậm chí còn một bộ phận sinh viên quá đề cao yếu tố kinh tế, vật chất, để giá trị ngoại sinh lấn át giá trị nội sinh. Khi hỏi về cách ứng xử của bản thân nếu bạn bè có biểu hiện của lối sống tiêu cực, 33,9% lựa chọn chỉ góp ý cho bạn thân, 5,7% chọn không góp ý vì sợ bị ghét, 6,2% chọn không liên quan tới mình, không quan tâm.

Những vấn đề trên do nhiều nguyên nhân khách quan và chủ quan, trong đó, năng lực tự giáo dục, tự định hướng ở nhiều sinh viên còn hạn chế.

3.3. Một số vấn đề đặt ra trong giáo dục lối sống cho sinh viên hiện nay

Công tác giáo dục lối sống cho sinh viên ở các trường đại học hiện nay được các chủ thể giáo dục quan tâm đúng mức đã góp phần hình thành ở phần đông sinh viên Việt Nam lối sống đẹp, là hành trang để sinh viên bước tiếp trên con đường lập thân, lập nghiệp. Tuy nhiên, bên cạnh đó còn một số vấn đề đặt ra như:

(i) Giáo dục lối sống cho sinh viên là trách nhiệm chung của toàn xã hội, trong đó nhà trường có vai trò quan trọng. Vì vậy cần có sự phối hợp thật chặt chẽ, đồng bộ giữa các chủ thể giáo dục trong trường đại học; mỗi tổ chức đoàn thể chính trị và các khoa, bộ môn trong trường đại học có vai trò nhất định trong giáo dục sinh viên cả về kiến thức và đạo đức lối sống.

(ii) Thiếu kỹ năng sống, năng lực tự giáo dục chưa cao là một nguyên nhân quan trọng dẫn tới những hạn

chế, tiêu cực trong lối sống của sinh viên hiện nay. Vấn đề đặt ra là cần có giải pháp phù hợp để phát huy tính tích cực, chủ động, tự giáo dục của sinh viên để quá trình giáo dục đạt hiệu quả cao.

Việc giải quyết những vấn đề đặt ra trong quá trình giáo dục chính là việc đề ra các giải pháp giáo dục phù hợp nhằm giải quyết tốt các mâu thuẫn, góp phần hình thành và phát triển nhân cách sinh viên, xây dựng cho sinh viên lối sống đẹp vừa có sự kết hợp lối sống tốt đẹp truyền thống và lối sống tiến bộ của nhân loại.

3.4. Một số biện pháp nâng cao hiệu quả giáo dục lối sống cho sinh viên hiện nay

Thứ nhất, nâng cao tính chủ động và phối hợp của Phòng Công tác Chính trị và Học sinh sinh viên, của Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên trong công tác giáo dục lối sống. Qua đó, Đoàn Thanh niên cần chủ động hơn nữa trong phối hợp với bộ môn Lý luận chính trị tổ chức các hoạt động giáo dục lối sống cho sinh viên đi vào chiều sâu, có chủ đề, chủ điểm theo tháng, gắn với các hoạt động lớn của nhà trường.

Thứ hai, đa dạng hóa các hình thức, phương pháp giáo dục lối sống gắn với giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên. Sự biến đổi không ngừng của thực tiễn đời sống đòi hỏi mỗi con người cần phải liên tục cập nhật kỹ năng, hoàn thiện mình để thích ứng với tình hình mới.

Phát huy hơn nữa vai trò nòng cốt của các môn lý luận chính trị, tư tưởng Hồ Chí Minh trong giáo dục lối sống cho sinh viên. Bởi trong thực tế, giáo dục lối sống thông qua môn học Tư tưởng Hồ Chí Minh vẫn đang là biện pháp hiệu quả nhất ở các trường đại học. 76,6% sinh viên tham gia khảo sát lựa chọn quan điểm giáo dục lối sống cho sinh viên thông qua các môn học, đặc biệt là môn Tư tưởng Hồ Chí Minh là hiệu quả nhất. 62,8% lựa chọn phương pháp giáo dục bằng tấm gương đạo đức sáng ngời của Hồ Chí Minh. Cũng với nội dung này, khi đặt câu hỏi cho đối tượng cán bộ quản lý, giảng viên, nhiều ý kiến cho rằng việc giáo dục lối sống cho sinh viên theo tư tưởng Hồ Chí Minh ở các trường hiện nay hiệu quả nhất vẫn là lồng ghép nội dung giáo dục vào chương trình các môn học, đặc biệt là môn Tư tưởng Hồ Chí Minh (lựa chọn 77,9%). Như vậy, để phát huy hiệu quả giáo dục lối sống cần quan tâm tới các hình thức, phương pháp giáo dục. Việc lựa chọn phương pháp giáo dục phù hợp sẽ quyết định rất lớn tới kết quả giáo dục.

Thứ ba, phát huy vai trò tự giáo dục, tự rèn luyện của sinh viên trong xây dựng lối sống mới theo tư tưởng Hồ Chí Minh. Gắn lối sống với thực thi các quy phạm pháp luật. Theo đó, thông qua các hình thức, phương pháp giáo dục cần hình thành cho sinh viên nhu cầu, động cơ phấn đấu, rèn luyện đúng đắn, miễn nhiễm với những hành vi xấu của lối sống tiêu

cực xảy ra trong cuộc sống, vươn lên tự khẳng định mình, hình thành cho mình lối sống đẹp, lối sống theo tư tưởng Hồ Chí Minh. Quá trình tự giáo dục của sinh viên, ngoài sự nỗ lực của bản thân, cần có sự định hướng từ phía gia đình, nhà trường và xã hội để kịp thời uốn nắn những sai lệch trong hành vi của sinh viên. Có thực hiện được như vậy công tác giáo dục lối sống cho sinh viên mới đạt được kết quả cao.

4. KẾT LUẬN

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn đánh giá cao vai trò của thanh niên đối với sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc. Vấn đề giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên cũng được Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm. Lối sống của sinh viên là biểu hiện hành vi ứng xử và các hoạt động của sinh viên trong cuộc sống. Trong công tác giáo dục lối sống cho sinh viên ở các trường đại học, các chủ thể giáo dục đã tích cực đổi mới phương pháp, nội dung giáo dục góp phần hình thành ở sinh viên lối sống đẹp, có ích cho gia đình và xã hội. Song, thực tiễn cuộc sống với những tác động của điều kiện khách quan và chủ quan đã xuất hiện những hành vi “lệch chuẩn” trong lối sống của một bộ phận sinh viên. Vấn đề đặt ra là cần nghiên cứu, đề xuất các biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục. Trong đó, cần nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của việc giáo dục lối sống cho sinh viên trong các chủ thể giáo dục và trong chính bản thân sinh viên; xây dựng môi trường

học đường văn minh, phát triển để trở thành những con người có ích cho sinh viên được sống và trưởng thành xã hội. □

TÀI LIỆU TRÍCH DẪN

1. Ban Bí thư Trung ương Đảng. 2015. Chỉ thị số 42-CT/TW về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục lý luận cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ giai đoạn 2015-2020”. Hà Nội.
2. Ban Chấp hành Tỉnh Đoàn Thanh Hóa. 2021. Báo cáo số 501-BC/TĐTN-BTG ngày 11/3/2021 về “Kết quả thực hiện Chỉ thị 05-CT/TW, ngày 15/5/2016 của Bộ chỉ thị về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”.
3. Bộ Chính trị. 2021. Kết luận số 01 KL/TW, ngày 18/5/2021 về “Tiếp tục thực hiện chỉ thị số 05 CT-TW của Bộ chính trị “Về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”.
4. Đảng Cộng sản Việt Nam. 2021. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*. Hà Nội: Nxb. Chính trị Quốc gia.
5. Đào Thị Trang. 2018. *Giáo dục tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh trong xây dựng lối sống cho sinh viên Việt Nam hiện nay*. Luận án, Học viện Báo chí và Tuyên truyền.
6. Hiền Bùi. 2001. *Từ điển giáo dục học*. Hà Nội: Nxb. Từ điển Bách khoa.
7. Hồ Chí Minh. 2011. *Toàn tập* – tập 1. Hà Nội: Nxb. Chính trị Quốc gia - Sự thật.
8. C. Mác - Ph. Ăngghen. 1995. *Toàn tập* - tập 3. Hà Nội: Nxb. Chính trị Quốc gia.
9. Phân hiệu Trường Đại học Y Hà Nội tại Thanh Hóa. 2021. Báo cáo số 250 /BC-PHTH, ngày 05/12/2021. *Báo cáo tổng kết hoạt động năm 2021 và kế hoạch hoạt động năm 2022*. Tài liệu lưu hành nội bộ. Thanh Hóa.
10. Quốc hội. 2012. *Luật Giáo dục đại học*. Hà Nội: Nxb. Chính trị Quốc gia.
11. Trường Đại học Hồng Đức. 2021. Báo cáo số 76/BC-ĐHHĐ, ngày 05/7/2021 “Báo cáo tổng kết công tác học sinh sinh viên năm 2021”. Thanh Hóa.
12. Trường Đại học Văn hóa, Thể Thao và Du lịch Thanh Hóa. 2021. *Báo cáo tổng kết năm học 2020-2021*. Tài liệu lưu hành nội bộ. Thanh Hóa.